

ישיבת המתמידים "מאור שרגא"
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רמת ויז'ניץ חיפה

בס"ד

שבט תשפ"א

פרשת "בא"

"ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים... וידעתם כי אני ד' " (י' ב'). לכאורה קשה, הכתוב מתחיל בלשון יחיד "ולמען תספר באזני בנך", ומסיים בלשון רבים "וידעתם כי אני ד' " ! אלא מצות סיפור יציאת מצרים "והגדת לבנך", חלה על בני ישראל כבר בשנה הראשונה כשיצאו ממצרים, אך לכאורה מי מכל עם ישראל יכול היה לקיים אז מצוה זו בשלימות, הלא כולם הם ובניהם, היו שם בעת יציאת מצרים, ולמי יכולים לספר סיפור יציאת מצרים? אלא, היחיד שהיה יכול לקיים מצות "והגדת לבנך" בשלימות בשנה הראשונה, היה משה רבנו, שהרי אשתו ובניו היו במדין, אצל יתרו חותנו, ובקיימו מצוה זו הוציא את כל עם ישראל.

השי"ת סיבב כך שמשה רבנו, אשר נשמתו כללה נשמות כלל ישראל, יהיה המספר הראשון של סיפור יציאת מצרים, ובסיפורו זה ישריש אמונת הבורא ית' בבניו, ובכך יסלול מסילה לדורות עולם, שכל מי שיספר סיפור יציאת מצרים ישריש ויחדיר את האמונה בלב בניו. וזה "ל לשון הפסוק: "ולמען תספר" אתה משה "באזני בנך", ועל ידי זה "וידעתם" כל הדורות העתידים "כי אני ד' ".

(מהר"י מבעלזא זיע"א)

*

"ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך" (י' ט'). אם אדם מביא אתו את ימי הנעורים כמו שצריך, דהיינו בשנות הילדות והבחורות שומר עצמו מכל רע ומרגיל עצמו לטוב בלימוד התורה ובמידות טובות, אפשר לו להגיע לימי הזקנה בטובה ולומר 'אשרי ילדותינו שלא ביישה זקנותינו'.

*

"ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך" (י' ט'). אחרי טענת משה רבנו שכולם צריכים ללכת, הסכים פרעה רק "לכו נא הגברים" הזקנים שילכו אבל לא הנערים. ע"ז ענה משה רבנו: אצלנו הנוער עיקר כי רק בזכותם נוכל לקבל התורה ולכן גם הקדימם, בסוף טען פרעה: אם כל כונתכם לש"ש "לכו עבדו" אבל "צאנכם ובקרכם יוצג" לשם מה דרוש לכם הרכוש? ע"ז ענה משה רבנו: "כי ממנו נקח לעבוד את ד' " אם אין קמח אין תורה. (ברכת משה)

*

"ויהי חושך אפילה... לא ראו איש את אחיו" (י' כ"ב). אם אדם אינו רואה את חברו ואינו מצטרף בצרתו, אזי חושך ואפילה.

*

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" (י"א ז'). הפירוש: "לא יחרץ, אל יהיה אדם מדי חרוץ ומתחכם בפקחות יתירה, אלא "כ- לב" כמו שהלב "לשונו" כך יהיה לשונו, פיו ולבו שווים ללא ערמה.

(רבי מאיר מפרימשלאן)

*

"שה לבית אבות שה לבית" (י"ב ג'). "שה" רמז על הילדים (ירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב: אם אין גדיים אין תישים), וזה רמז בפסוק: "שה לבית אבות" אם רוצים שהילדים ילכו בדרכי אבות, אזי "שה לבית" צריכים לשמור עליהם שיהיו בבית ולא יטיילו בחוצות.

*

"אל תאכלו ממנו נא...כי אם צלי אש" (י"ב ט'). ידוע שסגולה גדולה שהתפלה תעלה יפה - לתת צדקה קודם התפלה, כמובא (ב"ב י'): ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי. כן רמז בר"ת (דברים ט"ו ח') "ולא תקפוץ את ידך", אזי יקויים (ישעי' נ"ח ט') "אז תקרא וד' יענה". ואמרו חז"ל (ברכות ט'): אין "נא" אלא לשון בקשה, רמז לתפלה. וזה מה שנאמר: "אל תאכלו ממנו נא" היינו שלא להתפלל אלא "כי אם צלי" צלי ר"ת "צדק לפניו יהלך" (תהלים פ"ה) עד שיתן צדקה קודם, ואז יזכה ל"אש" לאש התלהבות בתפלתו ותתקבל לרצון לפני השי"ת. (עטרת ישועה - שארית מנחם)

*

"היום אתם יוצאים בחודש האביב" (י"ג ד'). "האביב" ר"ת ברוך הגבר אשר יבטח בד' ", בזכות הביטחון אתם נגאלים ויוצאים מהגלות. (שארית מנחם)

*

"קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא" (י"ג ב'). פ"י "קדש לי כל בכור" כל אחד יקדיש ראשית המחשבה לעבודת השי"ת, "פטר כל רחם" רחם אותיות רמ"ח שכל עשיה ברמ"ח איברים "באדם ובבהמה" בין ברוחניות ובין בגשמיות "לי הוא" הכל יעשה בלתי לד' לבדו. (צמח צדיק)

*

פה-סח לד'

השבת פ"י "בא" נקבעה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט בעל "חכמת אליעזר" זצללה"ה ל 'שבת תענית דיבור' מבואר ועד צאתו, כל עדת אנ"ש יעשו אותו לתיקון שובבי"ם. ויהיה קודש לתורה ותפילה, כמו שדרשו חז"ל (חולין פ"ט) עה"פ: "האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם" (תהלים נ"ח), מה אומנתו של אדם בעוה"ז ישים עצמו כאלם, יכול אף לד"ת? ת"ל "צדק תדברון".

בספר פלא יועץ (ערך שיחה) מפרש מאמר זה: כמו ע"י האומנות אדם מוצא חיים כן ע"י השתיקה, כי כל הבל שמוציא מפיו ממעט חלק מחייו, וע"י השתיקה ימצא חיים, כבר אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ל"ד): "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה".

כן אמר שלמה המלך ע"ה (משלי י"ח): "מות וחיים ביד הלשון", "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו" (שם כ"א).

ע"י השתיקה מקיים האדם את העולם, כמו שאמרו חז"ל (חולין פ"ט): אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם פיו בשעת מריבה שנאמר (איוב כ"ו): "תולה ארץ על בלימה".

ע"י ניכר יחוסו, כמו שאמרו חז"ל (קידושין ע"א): במערבא כי מנצי תרי בהדדי - האי דקדים ושתיק מיוחס טפי (בארץ ישראל כאשר שנים רבו - הראשון ששתק היה המיוחס).

כן אמרו חז"ל (אבות א'): ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה, וכן (שם ג'): סיג לחכמה שתיקה.

מובא בשם הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל: תורה שבע"פ מתחילה ב'מס' פתוחה ומסיימת ב'מס' סתומה - מתחילה "מאימתי" ומסיימת "בשלום", לרמז לנו כי כמו מבטא ה'מס' היא מתחילה בפתיחת שפתיים ומסיימת בעצימת שפתיים, כמ"כ התורה בין שני ה'מס' - שלא נפתח לדבר שום דבר זולת התורה הק', ובסיום נעצים שפתותינו.

לכן אדם הרוצה לשוב בתשובה על חטא הלשון יש לו לעשות 'תענית דיבור' ולא תענית מאכילה, כי מאשר לסגף עצמו באכילה (את הקיבה שלא חטאה), יותר טוב לסגף עצמו באיברים אשר חטאו ולחסום עיניו אוזניו ופיו. (הרה"ק רבי יעקב יוסף מאוסטראה זצ"ל)

כן מובא במשנה ברורה סימן תקע"א ס"ק ב': כשאדם רוצה להתנדב 'תענית' יותר טוב שיקבל תענית מן הדיבור ממה שיקבל עליו תענית מן האכילה, כי ממנו לא יהיה לו נזק לא בגופו ולא בנשמתו ולא יחלש

עייז. נקבל על עצמנו לדבר רק בלשון הקודש פה- סח רק לדי, ועייז נזכה לקדושה ולגאולה השלמה במהרה בימנו אכ"ר.
(באר יחיאל)

* * *

למען תספר באזני בנך ובן בנך...

ילקוט הפנינים

* על יהודי אסור לדבר, אַל יהודי מצוה לדבר ! (רבי ישראל סלנטר)
* לא כל מה שחושבים צריך לדבר - אך לפני כל מה שמדברים צריך לחשוב... (ד.א.ל.)

* * *

"בנערינו ובזקנינו נלך"

טיבו של תפוח

בספתו של האדמו"ר מב'עלזא, זצוק"ל, שררה אוירה עלאית. היתה זו שעת התועדות: לשלחן שבספה הסבו ה"יושבים" הנעלים של בעלזא, אותם חסידים, שפשטו את כל לבושי הגשמיות של העולם הזה וירדו וטבלו בנהר דינור של החסידות, המזכך והמטהר.

היו החסידים יושבים, שקועים בשיח תורני-חסידי לוחט, חוזרים על דברי תורה, ששמעו מפי הרבי ומנסים לפרשם, איש איש כפי הבנתו. קולותיהם הערבים של הדוברים מלאו את חלל הספה, ופניהם הפיקו אור השראת האוירה הנאצלת של השהיה בספתו של האדמו"ר זצ"ל בחול-המועד סכות.

לפתע נשמע קול-חבטה על-גבי השלחן. כל היושבים הסבו את ראשיהם לעבר מקור הקול - והנה על גבי השלחן שלפניהם תפוח, תפוח גדול, אדם וריחני, תפוח מ"נוי-הספה", שהיה תלוי לפניו בסכך. קול-החבטה, אשר נשמע, היה, אבוא, קול חבטתו של התפוח בשלחן בנפלו מן הסכך.

נגש הזקן שבחבורה אל השלחן, קרב את ידו אל התפוח העסיסי והמרהיב-עין, לטפו במבטו ויען ויאמר:

"הביטו, אחים, אל התפוח הזה - מה יפה מראהו! מה נעים ריחו! לא בנקל צמח תפוח זה והגיע עד הלם. פחות עצומים השקיע החקלאי בעצו למן-היום אשר זרע את זרעו בתקוה, כי יצליח מעשהו ויצמח לו עץ לתפארת, עושה פרי. ובמשך כל שנות גדולו של אותו אילן עמל בעליו בזעת אפיו וטפל בו, סקל את אדמתו, השקהו, גזם את ענפיו - ובלבד שיצמח ממנו תפוח נחמד-למראה וטוב-למאכל. והתפוח, זה שנברא רק לשם עבודת השם יתברך, היה מתפלל, אף הוא, כל אותו הזמן, והיו תחנוניו עולים ומתרפסים לפני בוראו במאנה אחד - כי יזכה להגיע לידי

של יהודי כשה, אשר יברך עליו, על התפוח, ובכך ימלא את יעוד הפרי בעולם הזה. ועתה, אחים יקרים", הנמיך אותו חסיד ישיש את קולו בפליאה, "משזכה זה התפוח והגיע לספתו של רבנו, להיות נוי־סכה – מה היה לו, שנפל ממקומו? ומה ראה והפסיק לשמש בתפקידו להיות נוי לספתו של רבנו?"

כל ה"יושבים" ישבו תחתם, עיניהם קרועות לרוחה, והם משתאים לדעת מה תהיה תשובתו של חברם. מעלים היו במוחותיהם מחשבות ממחשבות שונות בקשר לאותה שאלה, אלא שלא אסתייעא מלתא לאף אחד מהם לאמר דבר־מה.

"הם... ובכן..." אמר הלה, מולל שעה בקצה זקנו, "דומני, שיודע אני מענה לשאלה זו". הוא הצביע על התפוח לעיני הנוכחים והגביה את קולו, משל מכריז על הסחורה שבידו: "השאלה היא – מדוע נפל התפוח. ואני אומר: שלש סבות לה לנפילה זו. ראשית – אם נפל התפוח, סמן הוא, שלא היה קשור היטב, במדה מספקת, לספתו של רבנו. ועוד אני למד מכה, שכבד הוא, התפוח, ובשר הפרי הגשמי הוא שמשך אותו כלפי מטה וגרם לו לפל. ומי יודע... מי יודע... אם אין הסבה השלישית – היותו רקוב בפנים... כן, אחי ורעי, כאשר אימי נפל מהיות במחצת הצדיק, כאשר אימי מתרחק מן הרבי, אין זאת אלא שאחד משלשה דברים אלה נפלו בו: שלא היה קשור אליו די־הצורך; או גשמיותו המפלגת היא שהכריעתו, והוא נפל מאילן גדול; ומי יודע, מי יודע – שמא רוחניותו רקובה היא בפנים..."

(ניצוצי אור)

* * *

מגנזי החכמה

בעיר פלונסק גר יהודי עשיר בשם אברהם, שהיה נוהג תמיד לקנות בחנויות של הגויים, במקום לקנות אצל אחיו היהודים.

בוקר אחד פגש בו הרב של פלונסק ר' צבי יחזקאל זצ"ל כשהוא יוצא מחנות של גוי ובידו סל מלא מצרכים.

אמר לו הרב: בוקר טוב ר' פסח!

תמה הלה ואמר: הלא שמי אברהם ולא פסח?

אמר לו הרב: 'פסח' אתה נקרא 'על שום שפסח על בתי בני ישראל' אבל לא שיעקר שמך אברהם, כי בודאי שמך גם אברהם, וכמו שנאמר "כי אב המון גוים נתתיך", שהרי אתה דואג מאוד לפרנסתם של הגויים...

הדבר יצא מפי הרב ופני העשיר חפו.

(מתיקות הדף היומי - פ' בא תש"פ)